

Mestna občina
Ljubljana
Mestna uprava

Adamič-Lundrovo nabrežje 2
1000 Ljubljana
glavna.pisarna@ljubljana.si
www.ljubljana.si

Številka: 90000-4/2021-86
Datum: 14. 4. 2021

Mestna občina Ljubljana
Mestni svet
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Zadeva: **Odgovor na svetniško vprašanje g. Marka Koprivca – vloga in ukrepi MOL pri blaženju in odpravljanju posledic krize, ki je nastala z epidemijo COVID -19**
Zveza: Pobuda št. 90000-4/2021-52 z dne 26. 3. 2021

Spoštovani!

Vodja svetniškega kluba SD mag. Marko Koprivc je podal svetniško pobudo oziroma vprašanje glede vloge in ukrepov MOL pri blaženju in odpravljanju posledic krize, ki je nastala z epidemijo COVID-19.

Po mnenju gospoda svetnika bo obdobje, ki je pred nami, terjalo izdatnejša vlaganja v ljudi in skupnost. Predlaga in prosi, da MOL po svojih najboljših zmogljivostih pristopi k odpravljanju posledic epidemije. Zanima ga, na kakšen način MOL prepoznava vlogo lokalne skupnosti pri blaženju posledic epidemije ter ali ima za to pripravljen načrt na področjih vzgoje in izobraževanja, socialnega varstva, športa, kulture, turizma ter gospodarstva. Zanima ga tudi, s katerimi ukrepi bo MOL pristopila k blaženju posledic epidemije.

V nadaljevanju posredujemo odgovore in pojasnila Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje, Oddelka za kulturo, Urada za mladino MU MOL in Javnega zavoda Mladi zmaji.

Odgovor Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje MOL:

V času prve razglasitve epidemije in zaprtja vrtcev ter šol marca 2020 smo se v MOL hitro odzvali na najnujnejše potrebe otrok in staršev. Zagotovili smo brezplačne tople obroke za otroke iz socialno najšibkejših družin in organizirali nujno varstvo za otroke tistih staršev, ki zaradi narave poklicev niso mogli ostati doma. Nekaterim učencem smo zagotovili tehnično opremo, da so se lahko vključili v šolanje na daljavo. Enako smo ukrepali ob vnovičnem zaprtju jeseni 2020. Takrat je vlada z odlokom dala možnost županom, da sprejmejo sklep, s katerim določijo izjemo od zaprtja vrtcev in organizirajo delovanje vrtcev za starše, ki nujno potrebujejo varstvo otrok. Tako so oktobra 2020 ljubljanski javni vrtci ostali odprti, nujno varstvo je takrat potrebovalo med 8 in 9 % otrok, vključenih v vrtce. Ob izteku zaprtja v januarju 2021 je bilo v vrtcih prisotnih že preko 70 % vseh otrok.

Menimo, da smo s tem, ko so vrtci ostali odprti in nudili varstvo vsem otrokom, katerih starši so izrazili potrebo po nujnem varstvu zaradi narave svojega dela, preprečili dodatne negativne vplive na počutje in duševno zdravje otrok, ki jih ima dlje časa trajajoča socialna izolacija. V času zadnjega zaprtja v aprilu 2021 župani niso imeli pravice odločati o pravilih za nujno varstvo otrok, tako je bilo

Organizacija Združenih
narodov za izobraževanje,
znanost in kulturo

Unescovo
kreativno mesto
od 2015

v ljubljanskih vrtcih prisotnih 8 % otrok. Župani mestnih občin so pisno predlagali predsedniku vlade in ministrici za izobraževanje da se razširi možnost za nujno varstvo tudi za tiste starše, ki ga nujno potrebujejo, ne glede na zaposlenost v kritični infrastrukturi, vendar predlog ni bil upoštevan.

Po mnenju slovenskih strokovnjakov (Marjanovič Umek, Hacin Beyazoglu in Fekonja), ki so izvedli raziskavo o počutju slovenskih otrok med zaprtjem vrtcev in šol, je ključnega pomena za dobro počutje otrok, ki so ostali doma zaradi zaprtja vrtcev in šol, da imajo vsaj enkrat ali dvakrat tedensko stike na daljavo, da pozdravijo svojo vzgojiteljico/učiteljico in sošolce, si povedo o svojem dnevu, igri, počutju, pokažejo risbice ipd. Po vrnitvi v vrtece in šole pa bi bilo treba okrepiti svetovalno pomoč otrokom in vzgojiteljem ter učiteljem zaradi čustvenih stisk, privajanjem na novo rutino ipd. Temu so sledili ljubljanski vrtci in šole. V vrtcih so na različne načine skrbeli za otroke, ki so v domačem varstvu – pošiljali so jim e-sporočila, uredili so e-igralnice ter nudili pomoč in podporo vsem staršem. Takoj po odprtju pa so ob upoštevanju vseh smernic in navodil pristojnih ustanov pričeli z izvajanjem bogatega, raznovrstnega in kakovostnega programa ter tako ponudili varno in stabilno okolje, ki ga otroci v teh časih potrebujejo. V šolah so imeli učenci redne virtualne stike z učitelji in sošolci, na katerih niso predelovali le učne snovi, temveč je šlo tudi za druženje, da so tako vzdrževali medsebojne stike. Učencem in staršem so nudili pomoč, če so jo potrebovali oziroma če je učitelj zaznal, tako je tudi po vrnitvi v šole. Tam, kjer je potrebno, so šole okrepile individualno pomoč otrokom, vse z namenom, da nadoknadijo z zamujenim na področju znanja ter da omilijo oziroma odpravijo nastale stiske.

Tudi v drugih javnih zavodih MOL so se hitro odzvali na krizne razmere in ustrezno prilagodili svoje delovanje. V Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše Ljubljana so zaradi izrednih razmer in ukrepov veliko naporov vložili v pomoč čim večjemu številu otrok. Tako je delež prvič obravnavanih otrok kljub zaprtosti zavoda v aprilu 2020, bolniških odsotnosti in karanten strokovnjakov v letu 2020 za 6 % višji kot v letu 2019. Na Mali ulici so okrepili individualno pomoč staršem ter treninge starševstva, uvedli so predavanja za starše na temo trenutne situacije in pa večerne pogovorne skupine za starše. Vsak petek so v gozdu pripravili pot, ki je otroke in starše vabila na sprehod, ves čas pa so nudili tudi individualno varstvo in pomoč pri učenju. Tako so izvedli preko 350 ur brezplačnega varstva in učne pomoči za 8 otrok iz ogroženih družin.

Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje podpira tudi izvajanje številnih programov in projektov za otrok preko javnih razpisov, ki smo jih tudi v letu 2020 pravočasno izvedli. Tako so sofinancirani izvajalci, večinoma gre za nevladne organizacije, lahko načrtovali svoje delo. Žal se je bila zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja korona virusa večina teh programov in projektov v letu 2020 prisiljena preseliti na splet, v živo so potekali ob sprostitev ukrepov. Tudi za leto 2021 smo pravočasno izvedli javne razpise, vendar pa programi in projekti zaradi omejitve zbiranja oseb ter zaradi odloka o začasni prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja zopet večinoma potekajo preko spleta. Trenutno potekajo intenzivne priprave na izvedbo programov poletnega počitniškega varstva, na voljo imamo okrog 2.700 prostih mest, tako kot lani. Upamo, da bomo te programe lahko, tako kot lani, tudi izpeljali, saj se zavedamo, da so bili otroci v tej krizi močno prikrajšani za socialne stike, ki jih nujno potrebujejo za zdrav razvoj. Pred nami je velik izziv, kako bomo obstoječe projekte in programe prilagodili, nadgradili in seveda okrepili, da bodo zadostili trenutnim potrebam otrok in njihovih staršev ter razmeram v družbi.

Odgovor Oddelka za kulturo in Urada za mladino MU MOL na vprašanje, ali ima MOL pripravljen načrt za blaženje posledic epidemije na področju vzgoje in izobraževanja, socialnega varstva, športa, kulture, turizma ter gospodarstva:

Pojasnjujemo, da smo že v času epidemije začeli z aktivnosti za blaženje nastajajočih posledic. V MOL smo zato skupaj z javnimi zavodi, posamezniki, camii, nevladnimi organizacijami na področju kulture oblikovali ukrepe, nekatere začasne, nekateri pa še veljajo. Njihov namen je bil, da lahko

samozaposleni (vsi, s kulturo povezani poklici) in nevladne organizacije na področju kulture delajo in za to dobijo plačilo ter da imajo deležniki na področju kulture možnost ohranjanja stika z občinstvom, pripravljanja novih stvaritev. Naj naštejemo nekaj ukrepov na področjih:

a) **Nevladne organizacije in samozaposleni v kulturi, javni zavodi:** MOL je pravočasno izvedla vse javne razpise, da so lahko izbrani, sofinancirani izvajalci lahko načrtovali svoje delo. Aktivnosti iz pogodb smo z vsakim izvajalcem posebej uskladili, da bi zagotovili tako izvedbo (odprti prostor) kot tudi dobro pripravo projektov. Glavni namen je bil, da deležnikom na področju umetnosti zagotovimo delo, za katerega so plačani: najsi bo to na odru ali v zaodrju (podporni, perkarni poklici). MOL je v mestu organizirala več odprtih odrov za literarna branja, glasbene oz. performativne, uprizoritvene umetnosti v preddverju Križank, na Vodnikovi domačiji. Prav tako smo prispevali velik delež sredstev, da je bil na Muzejski ploščadi realiziran t.i. Odprti oder, kjer so ob ljubljanskih javnih zavodih, nevladnih organizacijah, posameznikih in drugih umetniških kolektivih, svoje mesto našle tudi umetniške predstavitve iz drugih koncev Slovenije: od debat, plesnih predstav, folklore, filma in gledaliških predstav. Podpora MOL ni veljala le ustvarjalcem na odru, ampak tudi tistim, večinoma perkarnim delavcem in delavkam v zaodrju. Javni zavodi (MGML in MGLC) so podprli tudi sodelavce - umetnike z akcijo in natečajem kot je bil npr. *Umetnost v izolaciji* in na ta način spodbudili ustvarjalce k ustvarjanju, za katerega so tudi prejeli plačilo.

Skupaj z Vodnikovo domačijo, Javno agencijo za knjigo, Društvom slovenskih pisateljev (DSP) smo organizirali štiri knjižne sejme: prvega virtualnega, Sejem s kavča že aprila, druge tri, Sejem na zraku, pa na vrtu DSP-ja, enega v parku Zvezda. Sejmi so bili organizirani v podporo založnikom in literarnim avtorjem ter tudi publiki, ki se je soočila z dvomesečnim zaprtjem knjigarn. MOL je v mestu organizirala več odprtih odrov za glasbene oz. performativne (uprizoritvene umetnosti: preddverje Križank, Vodnikova domačija). Prav tako je prispevala večino sredstev, da se je na Muzejski ploščadi realiziral t.i. Odprti oder, kjer so ob ljubljanskih organizacijah, posameznikih in drugih umetniških kolektivih, svoje mesto našle tudi umetniške predstavitve iz drugih koncev Slovenije: od debat, plesnih predstav, folklore, filma in gledaliških predstav.

b) Glede na predvideno situacijo smo v strateškem dokumentu okrepili področje digitalizacije, da bi bili tako javni zavodi kot nevladne organizacije pripravljeni na pričakovano situacijo glede virtualnih prezentacij

Vse ukrepe smo sprejemali z vedenjem, da je ogrožena osnovna materialna in socialna eksistenca vseh deležnikov, še najbolj pa samozaposlenih v kulturi kot tudi, da sta kultura in umetnost sestavni del naših življenj. Z vsemi ukrepi nadaljujemo v letu 2021. Naš cilj je, da zagotavljamo stabilnost sektorja, da bo ta lahko ustvarjal in izpolnjeval svoje poslanstvo. Kot oviro pri tem vidimo odsotnost racionalnih in pragmatičnih državnih politik na področju kulture, kar samo še stopnjuje pritiske na MOL in ostale lokalne skupnosti.

Odgovor Urada za mladino MU MOL in Javnega zavoda Mladi zmaji na predlog, da se okrepijo programi namenjeni otrokom in mladini ter dodatnim aktivnostim na področju vzgoje in izobraževanja:

Urad za mladino MOL podpira izvajanje programov za mlade preko javnih razpisov in skozi podporo delovanju Javnega zavoda Mladi zmaji.

Iz stikov z mladinskimi organizacijami, ki poročajo o položaju mladih opazamo, da mladi najbolj od vsega pogrešajo fizičen stik, druženje in aktivnosti, ki jih lahko počneš skupaj v živo. Čuti se apatija, porast osebnih in družinskih stisk, nasilja, razvez in drugih posledic kopičenja težav v času epidemije in z njo povezanih omejitev. Socialne razlike se povečujejo.

Že v času prve razglasitve epidemije so bili mladinski centri, ki delujejo v okviru Mreže mladinskih centrov Ljubljana (v letu 2020 so delovali na 15, v letu 2021 pa na 16 lokacijah), soočeni z veliko omejitvijo izvajanja svoje osnovne dejavnosti, ki poteka v fizičnih prostorih in v fizičnem kontaktu z

mladimi uporabniki. Podobna situacija se pojavlja tudi od začetka drugega vala epidemije. Mladinski centri so aktivno pristopili k spremenjenemu položaju s preselitvijo večine svojih dejavnosti na splet. S tem je velik zagon dobil razvoj digitalnega mladinskega dela. Mladinski centri ostajajo v stiku z mladimi preko izvajanja aktivnosti na družbenih omrežjih in z individualnim delom po sistemu priprtih vrat (so na voljo za individualno podporo, ne izvajajo pa skupinskih aktivnosti v živo).

Vloga Urada za mladino je bila v tem času predvsem, podpora izvajalcem programov in zagotavljanje kontinuitete izvajanja programov. Izvajalcem projektov in programov smo zagotavljali sredstva za delovanje, skrbeli pa smo tudi za pretok informacij in vzpostavljanje pogojev za delitev dobrih praks, ki so izvajalcem omogočale pravočasen in učinkovit odziv na spremenjene potrebe mladih. Tako so se pravzaprav vsi projekti in programi izvedli, mladinski centri, ki zagotavljajo dostopnost na dnevni ravni pa so ohranjali stike z mladimi, izvajali svoje poslanstvo in ostali varno zatočišče za tiste z največjim obsegom potreb.

Javni zavod Mladi zmaji je takoj po razglasitvi epidemije pristopil k oblikovanju akcijske skupine, ki je v zelo kratkem času poskrbela za vzpostavitev treh stebrov delovanja v obdobju 1. vala epidemije:

1. Osveščanje o depresiji, družinskem nasilju, varni uporabi interneta, tesnobi in iskanju smisla na družbenih omrežjih.
2. Individualno psihosocialno svetovanje.
3. Digitalni mladinski center DigiMC.

Z mladimi so ohranjali stik preko družbenih omrežij, predvsem na Instagramu. Dejavnosti, namenjene zaprtim skupinam, so v veliki meri izvedli preko spletnih orodij (Skype, Zoom). Javnost so z infografikami ozaveščali o težavah, ki se lahko pojavijo v času ukrepov (nasilje v družini, tesnoba, osamljenost ...) in posredovali preverjene informacije. Med mlade so prenašali sporočilo, da so ključni deležniki pri omejevanju in preprečevanju širjenja virusa.

V prvem valu epidemije je bila mladim na voljo mobilna psihosocialna svetovalka Mladih zmajev od ponedeljka do petka med 10. in 17. uro na telefonski številki, elektronskem naslovu, v klepetalnici na Facebooku in v posebni sobi v digitalnem mladinskem centru. Pomembna ugotovitev je bila, da se je s trajanjem obdobja fizične izolacije povečala potreba po svetovanju.

V dveh tednih od razglasitve epidemije so vzpostavili digitalni mladinski center DigiMC na prvenstveno igralni platformi Discord. Mladinski center so organizirali po temah oziroma sobah, v katerih koordinatorji, študentje in prostovoljci skrbijo za varen in ustvarjalen prostor za mlade.

Neposredno po 13. 11., ko je znova nastopila popolna prepoved druženja na javnih mestih, so v zavodu, tako kot v prvem valu, oblikovali akcijsko skupino, ki je vzpostavila 4 vsebinske stebre delovanja v obdobju 2. vala epidemije:

1. Digitalni mladinski center – DigiMC
2. Varen prostor četrtih mladinskih centrov
3. Individualna psihosocialna podpora
4. Medijsko spletišče

Ti so sloneli na znanju in izkušnjah iz prvega vala. Pomembna je bila prilagodljivost, samoiniciativnost, inovativnost in ustvarjalnost vseh zaposlenih.

Tudi po zaprtju šol in uvedbi šolanja na daljavo (od 19. 10. 2020) so se prilagodili ukrepom Vlade RS in NIJZ in skladno z možnostmi ostali na voljo mladim. S popolno prepovedjo druženja, 13. 11. 2020 so priprli vrata mladinskih centrov in svojo prisotnost v centrih prilagodili individualnim potrebam mladih po varnem prostoru, podpori, svetovanju, razbremenitvi, prostoru za učenje in izvajanju učne pomoči v sodelovanju s prostovoljci in partnerskimi organizacijami. Od 13. 11. do 31. 12. 2020 so zagotavljali stalno fizično prisotnost koordinatorjev v času med 14. in 17. uro, po potrebi in dogovoru

tudi več.

Po popolni prepovedi druženja, 13. 11. 2020 so na podlagi ugotovitev iz prvega vala posodobili storitev in razpoložljivost psihosocialne podpore. V drugem valu epidemije so tako pritegnili skupino 7 prostovoljk, študentk, ki so aktivno vodile pogovore z mladimi v sobi svetovalnica digitalnega mladinskega centra DigiMC od ponedeljka do petka med 10. in 17. uro. Mladim je tudi sedaj na voljo mladinska mobilna psihosocialna svetovalka, tako v sobi kot preko zasebnih sporočil, telefona ali video klicev.

Mobilna psihosocialna svetovalka je v letu 2020 izvedla 154 aktivnosti, od tega dvakrat krizno posredovanje ob samomorilnem vedenju, 35 individualnih svetovanj mladim, 24 svetovanj preko telefona, 18 svetovanj preko klepeta, 34 svetovanj v digitalnem mladinskem centru, 2 preko e-pošte, 6 preko video klica in enkrat preko sms sporočil. Opravila je 16 intervizij v mladinskih centrih, 4 podpore mladinskim delavcem preko telefona ali spleta, 3 obiske v mladinskih centrih, enkrat se je udeležila timskega sestanka. V psihosocialno podporo je bilo vključenih skupaj 182 mladih (šteti so obiski). V sobi svetovalnica digitalnega mladinskega centra DigiMC je bilo v 2. valu epidemije, v novembru in decembru 2020, izvedeno 27 aktivnosti, ki se jih je udeležilo 145 mladih (šteti so obiski).

Skupna izobraževanja Mreže mladinskih centrov Ljubljana so bila od začetka leta 2020 do sedaj izvedena 12krat (8 v letu 2020, 4 v letu 2021). Obravnavane teme: objektni odnosi in teorija navezanosti, spolne zlorabe, digitalne zasvojenosti, samopoškodbeno in samomorilno vedenje, delo z mladostniki rizičnih vedenj, nasilje v družini, postavljanje meja, zasvojenost in mladi, anksioznost in mladi, uporaba stop-motion animacije, psihološki in socialni vidiki epidemije, samomorilno vedenje. Pripravljena so bila v sodelovanju z organizacijami članicami Mreže in zunanjimi strokovnjaki.

Javni zavod Mladi zmaji je 4. 12. 2020 pripravil tudi drugo konferenco Mladost (je) ni norost - soočanje z negotovostjo - mednarodno konferenco o duševnem zdravju mladih. Dogodek so izvedli preko spletne platforme Zoom, udeležilo se ga je 70 udeležencev.

Menimo, da so mnoge težave in posledice epidemije dolgoročne narave, vendar vseh še ne poznamo. Pravo analizo posledic pandemije 2020/2021 med mladimi bomo lahko naredili šele, ko se celotno delovanje države in družbe vrne v vsaj podobno dinamiko, kot smo jo poznali pred temi izrednimi razmerami. Kljub temu skrbno spremljamo podatke, aktualne raziskave in druge pomembne informacije v javnem prostoru, ki zadevajo položaj mladih.

O duševnih stiskah vemo veliko preko bolj ali manj kriznih posredovanj psihosocialne svetovalnice Mladih zmajev. Od zgolj poudarjene osamljenosti in izgube socialnih stikov z vrstniki se soočamo s težjimi primeri, tako samopoškodovanjem, samomorilnostjo in težavami v povezavi z nasiljem v družini. Skupni imenovalac mnogih teh težav je izrazita negotovost teh časov, ki izdatno vpliva na mlade. Mladi tudi sporočajo, da so jim nekateri viri pomoči oteženi, saj je splošen pritisk na zdravstvo povečan in so službe za njih manj odzivne. O tematiki duševnih težav mladih, ki so nekatere trenutne in blažje ter druge globoke in dolgotrajne je prav tako relativno malo javnega diskurza. Včasih zgolj osredotočenje na šolanje kot tako zanemarja tudi druge vidike njihovega življenja. Naša groba ocena je, da so se težave poglobile in da so mnoge zdaj zamaskirane in prikrite, saj so nekateri mladi ujeti v okolju, ki je za njih samo po sebi ogrožajoče in še težje sporočajo svojo stisko.

Velik sklop težav je povezan z nezmožnostjo, da mladi svoje kreativne, umetniške, športne, znanstvene in še kakšne projekte ta trenutek speljejo. Že po prvi epidemiji v letu 2020 so v nekaterih športnih dejavnostih opazili 30% padec udeležencev, saj so mladi izgubili motivacijo in cilj. Podobno velja za izvedbo tekmovanj v znanosti ali umetniške projekte v različnih skupinah (glasba, gledališče, film, ...). Težko sprejememo argument, da bodo pač počakali, ker v mladosti čas teče hitreje in včasih

se usodni in pomembni trenutki v osebnem razvoju mlade osebnosti pač nikoli ne vrnejo. Takšne posledice nas izrazito skrbijo, saj so lahko zelo dolgoročne – da ne bomo govorili o izgubljeni korona generaciji, ki je imela svoje potenciale in talente, vendar zaradi razmer tega ni zmoгла izkoristiti in bo lahko še nekaj časa tavalala v pomanjkanju zagona in brezcilnosti. Razmišljanje o tako daljnosežnih težavah nas nedvomno odmika od zgolj epidemiološke situacije in nagovarja splošno družbeno človeško. Virus bo enkrat prešel, posledice pa bodo naši mladi čutili še dolgo.

Soočenje s posledicami pandemije ter potrebe mladih je tudi tema naslednje seje Sveta za mlade, ki bo potekala 8. 4. in na katero so povabljeni tudi zunanji strokovnjaki, ki nam jo bodo pomagali osvetliti.

S prijaznimi pozdravi,

mag. Mateja Demšič,
Vodja oddelka za kulturo

Marija Fabčič
Vodja oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje